

สารบัญ

คำนำ
“ผู้หญิงอย่างข้า”
อาดาตล อิงคะวณิช

11

“แม่ง โคตรโง่เลย”

27

ตำแหน่งแห่งที่ของ อ้วน
ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์
เป็นประมุข

63

“พ้านี้กานาย?”

75

ร. จันทพิมพะ กับ “ผู้หญิงอย่างเดียว”

ปลายสมัยรัชกาลที่ 8

91

จีปาเถว่าด้วยปัจเจกภาพ มวลชน ถ้อยคำ

และ ชื่นว่ามันย่านเฮาขึ้นมา ...

147

Angry young girl

กับยุคผลัดแผ่นดิน

163

จิตร ภูมิศักดิ์

นิสิตที่อักษรฯ จุฬาย ไม่อยากจำ

177

ภาพลักษณ์ จิตร ภูมิศักดิ์ ในยุคปัจจุบัน

189

“คตินสิทธิประกันตัวเดี๋ยวนี้
ก่อนจะมีใครตาย”

207

ไม่ใช่กล้วย: ความท้าทายใหม่ของวรรณกรรมไทย
หลังการสังหารหมู่ & รัฐประหาร & เปลี่ยนรัชกาล

213

ไม่กลับ: การล้าลับเพื่อคงอยู่
ของ วัฒน์ วรรลยางกูร

237

(พิจารณาแล้วเห็นว่า) พลังจากปลายปากกา
คนธรรมดา ก็สร้างความเปลี่ยนแปลงได้

251

คำตาม (อำเภोजใจ)
ชูศักดิ์ ภัทรกุลวณิชย์

263

รู้จักผู้เขียน

279

“แม่ง โคตรโพนี่เลย”

การเมือง | วรรณกรรม ในยุคที่สุนัขไม่ใช่หมาเสมอไป
แต่ประชาชนยังเป็นควายเหมือนเดิม

ไอลดา อรุณวงศ์

“แม่ง โคตรโพนี่เลย”

บทปาฐกถาปิดงานประชุมทางความคิด “อ่านคนละเรื่อง” (Read Otherwise) ในวาระเกษียณอายุราชการของชูศักดิ์ ภัทรกุลวณิชย์ วันที่ 29 กันยายน 2561 ณ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ ต่อมาตีพิมพ์รวมเล่มใน *อ่านคนละเรื่อง (Read Otherwise): ปรัชศน์งานวิจารณ์ร่วมสมัย* (กรุงเทพฯ: สาขาวิชาภาษาและวรรณคดีอังกฤษ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2562)

“ถ้าคุณอยากจะฟังนี่ล่ะก็ ...”

“If you really want to hear about it,”

บางที่ข้าพเจ้าควรจะขึ้นต้นการบรรยายด้วยวลีนี้ ตาม
อย่างที่ เจ.ดี. ซาลินเจอร์ (J. D. Salinger) ขึ้นต้นเป็นบรรทัด
แรกไว้ในนวนิยายของเขาที่ชื่อ *The Catcher in the Rye* เพราะ
ใครที่รำเรียนมาในสาขาวรรณคดีอังกฤษ เมื่อเห็นชื่อหัวข้อการ
บรรยายของข้าพเจ้าแล้วก็ควรจะพอเดาได้ว่า สิ่งที่ข้าพเจ้าจะพูด
ถึงนั้น คงเกี่ยวพันกับนวนิยายเรื่องนี้ไม่มากนักน้อย

คุณจะได้รู้ได้เพราะอะไร คุณจะได้รู้ได้เพราะคำว่า “โฟนนี่”
(phoney)¹

¹ ในการตีพิมพ์ครั้งนี้ได้ปรับแก้คำว่า “โฟนนี่” เป็น “โฟนนี่”
เพื่อให้ตรงตามหลักการถ่ายเสียงจากภาษาอังกฤษ ขณะที่เป็น
ต้นฉบับเดิมใช้การถ่ายเสียงแบบล่าลงประสา คำว่า “โฟนนี่”
ตามที่พบในต้นฉบับร่างแรกของบทความ “ครบรอบสี่สิบปี
The Catcher in the Rye: คิดถึงโฮลเดน คอิลฟิลด์” ของซูศักดิ์
ภัทรกุลวณิช ซึ่งต่อมาตีพิมพ์ใน ซูศักดิ์ ภัทรกุลวณิช, *นายคำ:
ตำนานนักเขียนโลก* (กรุงเทพฯ: อ่าน, 2560) การอ้างอิงจากหนังสือ
เล่มนี้ต่อจากนี้ จะใช้วิธีวงเล็บเลขหน้าไว้ท้ายข้อความที่อ้าง

แต่เอาเข้าจริงก็ใช่แต่นักเรียนวรรณคดีอังกฤษเท่านั้น
หรือคนที่จอร์จจิก นักอ่านไทยจำนวนหนึ่งก็น่าจะพอเอาได้อีก
เหมือนกัน แม้ว่าข้าพเจ้าก็ไม่อาจมั่นใจนัก เพราะถ้าเขาอ่าน
ผ่านสำนวนแปลไทยของนวนิยายเรื่องนี้ ซึ่งมีออกมาแล้วตั้ง
สามสำนวนในรอบ 30 ปีที่ผ่านมา คำว่า phoney ก็ได้รับการถ่าย
เป็นภาษาไทยแล้วในหลายตีกีร์ ตั้งแต่ “เสแสร้ง”, “จอมปลอม”,
“ระยำอัปรีย์”

หรือในสำนวนแปลฉบับปัจจุบันของปราบดา หยุ่น ที่
แปลนวนิยายเรื่องนี้ออกมาในชื่อ *จะเป็นผู้คอยรับไว้ไม่ให้ใคร
ร่วงหล่น* หนึ่งในคำแปลที่ปราบดาใช้สำหรับ phoney ก็คือคำว่า
“เฟก”² ซึ่งข้าพเจ้าเห็นแล้วก็ขำว่าเข้าทำไปอีกแบบดีเหมือนกัน
คือแปลคำฝรั่งคำหนึ่งเป็นคำฝรั่งอีกคำหนึ่งซึ่งถูกทำให้เป็นไทย
ไปแล้วประมาณหนึ่ง

แต่บางคนที่ไม่ได้อ่านนวนิยายเรื่องนี้ทั้งในฉบับภาษา
อังกฤษและภาษาไทยก็อาจรู้จักคำนี้ได้อยู่ดี จากบทความที่
ชื่อ “ครบรอบสี่สิบปี *The Catcher in the Rye*: คิดถึงโฮลเดน
คอลลฟิลด์” ของชูศักดิ์ ภัทรกุลวณิชย์ ที่เขียนถึงนวนิยายเรื่องนี้
ไว้ เป็นบทความสุดท้ายที่รวมอยู่ในหนังสือ *นายคำ: ตำนาน
นักเขียนโลก* ชูศักดิ์แปลคำว่า phoney ที่อยู่ในวงเล็บไว้ว่า “โกหก
ต่อแหล” (217)

แล้วทำไมข้าพเจ้าถึงต้องลากเอาคำคำนี้และนวนิยาย
เรื่องนี้เข้ามาเป็นตัวช่วยเดินเรื่องด้วยนะหรือ

เรื่องมันยาว

² เจ.ดี. ซาลินเจอร์, *จะเป็นผู้คอยรับไว้ไม่ให้ใครร่วงหล่น*
แปลโดยปราบดา หยุ่น (กรุงเทพฯ: ไลต์เฮาส์พับลิชซิ่ง, 2552), 23.
การอ้างอิงสำนวนแปลของปราบดาในบทความนี้อ้างจากหนังสือ
เล่มนี้ โดยหลังจากนี้จะวงเล็บเลขหน้าไว้ท้ายข้อความที่อ้าง

ใครที่พอจะคุ้นเคยกับข้าพเจ้าสักหน่อย อาจจะเคยได้ฟังข้าพเจ้าเล่าตำนานเวลาต้องตอบคำถามว่า ทั้งที่รักการอ่านวรรณกรรม รักวิชาวรรณคดี แต่ทำไมจึงไม่รักดีกับการเรียนวิชาหนึ่งในโรงเรียนเก่าของข้าพเจ้าเอาเสียเลย

หนึ่งในเรื่องเล่าเหล่านั้นมักไม่พ้นเรื่องชั้นเรียนวิชาวรรณคดีวิชาหนึ่ง ชื่อวิชาทำนองว่า “วรรณคดีอเมริกันศตวรรษที่ 20” ที่คุณครูจะให้ให้นักเรียนอ่านนวนิยายคลาสสิกอเมริกันประมาณสี่ห้าเรื่อง และทำเอาข้าพเจ้าหงุดหงิดอยู่หลายเรื่องหนึ่งในนั้นคือเรื่อง *The Catcher in the Rye* นี้ละ ที่ข้าพเจ้าหัวเสียเสียเต็มประดา กับ “การตีความ” ของคุณครูในชั้นเรียนต่อนวนิยายเรื่องนี้ (และอันที่จริงก็แทบจะทุกเรื่อง ไม่ใช่แค่เรื่องนี้) จนทำให้ข้าพเจ้าไม่เพียงปฏิเสธที่จะเข้าชั้นเรียน แต่เมื่อเข้าสอบ ก็ยังปฏิเสธที่จะตอบคำถามในข้อสอบ โดยเขียน “คำไม่ตอบ” ลงไปว่า ข้าพเจ้าไม่ขอตอบคำถามเหล่านี้ที่ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นคำถามที่ไม่เข้าท่า และขอให้คุณครูไปตั้งคำถามมาใหม่

ข้าพเจ้ามาได้ยินภายหลังว่าวีรกรรมนี้ถูกนำมาเล่าขานอยู่บ้าง แต่จะเป็นในทางลบว่าเป็นเด็กไม่เอาถ่านแต่พอดี หรือในทางบวกว่าราวกับเป็นฮีโร่ในหัวขบถ ข้าพเจ้าก็ไม่แน่ใจ แต่คล้อยคล้ายคล้าว่าวิชานั้นข้าพเจ้าน่าจะได้เกรด C CAT หรือไม่ก็ D DOG

สิ่งที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนของข้าพเจ้าต่อนวนิยายเรื่องนี้ทำให้ตอนนั้นข้าพเจ้าได้สังเคราะห์สังเคราะห์ส่วนตัวขึ้นมาประการหนึ่งว่า --

มันเป็นความต่อแผลอย่างที่สุดที่จะต้องมานั่งเรียนนวนิยายที่ว่าด้วยการขบถ ไม่ยอมยอมกับระบบและบรรทัดฐาน

อย่างที่เป็นอยู่ ที่สอนโดยคนซึ่งประสบความสำเร็จสูงสุดในระบบ และบรรทัดฐานอย่างที่เป็นอยู่

มันเป็นความตอแหลอย่างวอดวาย ที่ให้คุณครูซึ่งเรียนจบเกียรตินิยมจากมหาวิทยาลัยที่อนุรักษ์นิยมที่สุดของไทย ที่อุตสาหะได้ทุนฟูลไบรท์ไปจบดอกเตอร์จากอเมริกา มาสอนเรา อ่านนวนิยายที่ว่าด้วยมุมมองของนักเรียนไม่รักดีที่สอบตกรวดสี่ในห้าวิชา ถูกไล่ออกจากโรงเรียนมาแล้วสี่ห้าแห่ง แล้วคุณครูก็ต้องฝืนบรรยายไปตามมาตรฐานตำราวิชา “วรรณคดีอเมริกันศตวรรษที่ 20” ว่านวนิยายเรื่องนี้มันมีดีอย่างไร โดยที่คุณครูก็จะอดเปลอเทศนาแบบไทยๆ มาเป็นระยะไม่ได้ว่า ก็ในเมื่อเด็กมันไม่รักดี ก็สมควรแล้วนี่นาที่มันจะได้ F นิสิตอย่าได้เอาเป็นตัวอย่างเชียว

ตอนนั้นข้าพเจ้าถึงกับตั้งปณิธานว่า ถ้าวันหนึ่งข้างหน้า ข้าพเจ้าเขียนนวนิยายเสร็จสักเรื่องหนึ่ง ไม่ว่าจะดีชิบหายหรือเลววายปวงอย่างไร ข้าพเจ้าจะเขียนกำกับไว้ชัดๆ ตรงไหน ชักแห่งแถวๆ หน้าคำอุทิศว่า

“ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประกอบการเรียนนิชาวรรณคดีศตวรรษไหนสัญชาติใดทั้งสิ้น”

ตอนนั้นข้าพเจ้าเข้าเรียนโรงเรียนนั้นในปี 2533 ในวัยเพียงย่างเข้า 16

ตอนนั้นข้าพเจ้าอายุเท่าโฮลเดน คอลฟิลด์ ตัวเอกของนวนิยายเจ้าปัญหาเรื่องนี้

เอาละ ทีนี้ถ้าคุณอยากจะฟังต่อ อยากจะฟังจริง ๆ นะแล้วละก็ คุณก็คงอยากให้ข้าพเจ้าเล่าเรื่องย่อของนวนิยายเล่มนี้ ว่า

มันเป็นมาเป็นไปอย่างไร ชีวิตตัวเองมันรันทตขนาดไหน เป็นฮีโร่
ขบถอ่อนไหวผู้เดียวดายอย่างไร อะไรต่อมิอะไร ตามขนบของ
นวนิยายแนวนี้

แต่ไม่เอาละ ข้าพเจ้าเพื่อการสรุปเรื่องย่อ ข้าพเจ้าจะ
ขอคัดปะติดปะต่อจากที่ซุซันค็อกซ์ย่อเรื่องไว้ในบทความก็แล้วกัน

The Catcher in the Rye เป็นเรื่องของเด็กวัยรุ่นอายุ 16 ปี
ชื่อโฮลเดน คอลฟิลด์ (Holden Caulfield) ซึ่งเป็นผู้เล่าเรื่อง
ของตนเอง โดยหยิบเอาเฉพาะเหตุการณ์ก่อนเปิดเทอม
ช่วงคริสต์มาสที่เขาถูกไล่ออกจากโรงเรียนประจำชื่อเพนซี
“เพราะผมสอบตกสี่วิชา และไม่ใส่ใจจะปรับตัว และอื่นๆ”
นับเป็นโรงเรียนที่สี่แล้วที่เขาถูกไล่ออก โฮลเดนเล่าถึงการ
หนีจากโรงเรียนเพื่อกลับไปบ้านพ่อแม่ของเขาในนิวยอร์ก
โดยพูดถึงสิ่งต่างๆ ที่เขาทำและพบเห็นในช่วงราวสองสาม
วันนี้ รวมไปถึงความรู้สึกต่างๆ ที่เขามีต่อผู้คนรอบข้าง
โดยเฉพาะต่อความตลบตะแลงของผู้ใหญ่ สำหรับโฮลเดน
โลกของผู้ใหญ่วุ่นเต็มไปด้วยการโกหกตอแหล (phoney)
ผู้ใหญ่แทบทุกคนไม่ว่าจะเป็นครูสอนประวัติศาสตร์ ครูใหญ่
พ่อแม่ของเพื่อน และพ่อแม่ของโฮลเดนเอง ต่างก็โกหก
ตอแหลใส่หน้ากากเข้าหากันทั้งนั้น (217)

เมื่อมาถึงบ้าน โฮลเดนดอดเข้าบ้านโดยไม่ต้องการ
เผชิญหน้ากับพ่อแม่ เขาแอบเข้าไปพบกับน้องสาวชื่อฟีบีที่เขา
ไว้ใจ บทสนทนาระหว่างโฮลเดนกับฟีบีในบทที่ 22 เป็นฉากหนึ่งใน
ในความทรงจำของข้าพเจ้า ซุซันค็อกซ์เล่าเรื่องย่อของฉากนี้พร้อมกับ
ใส่มุมมองของตัวเองไว้ว่า

หากพิจารณาโดยผิวเผิน ดูเหมือนว่าโฮลเดนจะไม่ชอบอะไรเลยสักอย่างเดียวในชีวิต เขาทั้งต่อต้านและปฏิเสธทุกอย่างในสังคม และเมื่อพีบีน้องสาวของเขาคาดคั้นให้เขาบอกถึงสิ่งที่เขาชอบ โฮลเดนผู้ซึ่งสามารถให้ความเห็นต่อเรื่องต่างๆ รอบตัวตลอดเวลา ต้องใช้เวลาคิดถึงสิ่งที่เขาชอบประมาณสองหน้ากระดาษ กว่าจะบอกน้องสาวได้ว่า เขาชอบแอลลี น้องชายของเขาเอง แต่พีบีแย้งว่า “แอลลีตายไปแล้ว พี่ชอบตบอย่างนี้เรื่อยเลย” โฮลเดนจึงโผล่ออกไปว่า “พี่รู้ว่าเขาตายไปแล้ว ... แต่พี่ก็ยังมีสิทธิ์จะชอบเขาไม่ใช่เหรอ เธอจะเลิกชอบพอใครเพียงเพราะเขาตายไปแล้วนั้นเหรอ ให้ตายห่าสิ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าใครคนนั้นดีกว่าคนทั้งหลายแหล่ที่ยังไม่ตายเป็นพันๆ เท่า” (217-8)

ซุกกี้ดียังเล่าต่อไปอีกว่า

เราจะเห็นว่าแอลลีคือตัวแทนของวัยเด็กอันบริสุทธิ์ไร้เดียงสาปราศจากความตลบตะแลงที่โฮลเดนแสวงหา แต่วัยเด็กที่วานั้นได้ตายไปแล้ว สิ่งที่โฮลเดนทำได้ก็เพียงหวนหาความบริสุทธิ์เช่นว่า ทั้งที่เขารู้ดีว่าเขาไม่อาจเรียกมันกลับมาได้อีก โฮลเดนตระหนักถึงความจริงอันขมขื่นนี้ดีเมื่อตอนที่เขาจะเดินเข้าพิพิธภัณฑน์ Metropolitan ในนิวยอร์ก ที่ที่เขาชอบเข้าไปดู เพราะว่าทุกอย่างในนั้นไม่เคยเปลี่ยนแปลง ทุกอย่างอยู่ตามที่มันเคยอยู่

“สิ่งเดียวที่เปลี่ยนแปลงไปคือ ตัวคุณเอง” และด้วยเหตุผลนี้เองที่ทำให้โฮลเดนเปลี่ยนใจไม่ยอมเข้าไปในพิพิธภัณฑน์ เพราะการเข้าไปเท่ากับเป็นการตอกย้ำความจริงที่ว่า

ตัวเขาเองได้เปลี่ยนไปแล้ว เขาไม่ใช่เด็กบริสุทธิ์ไร้เดียงสาเหมือนแอลลีอีกต่อไป สิ่งที่โฮลเดนพอจะทำได้ก็คือ การเป็นคนคว้าเด็กในทุ่งข้าวไรย์ (The Catcher in the Rye) ซึ่งซาลินเจอร์เอามาใช้เป็นชื่อนวนิยาย (218)

แล้วซุ้คก็ยกข้อความจากนวนิยาย ซึ่งเป็นความในใจของโฮลเดนที่เขาบอกแก่พีบีไว้

พี่ชอบจะนึกเสมอถึงเด็กเล็กๆ กำลังเล่นเกมอะไรกันอยู่ในทุ่งข้าวไรย์กว้างๆ เด็กเล็กๆ เป็นพันๆ คน แล้วก็ไม่มีใครเลย ไม่มีใครอยู่แถวนั้นเลย พี่หมายถึงคนโตๆ นะ ยกเว้นพี่ และพี่ก็ยืนอยู่ที่ขอบหน้าผาบ๊อบแถวนั้น และสิ่งที่พี่จะทำก็คือพี่จะคอยคว้าใครก็ตามที่กำลังจะตกจากหน้าผานั้น พี่หมายความว่าหากพวกเขาวิ่งเล่นกันโดยไม่ดูตาม้าตาเรือว่าเขากำลังวิ่งไปทางไหน พี่ก็จะโผล่ออกมา จากที่ไหนสักแห่ง แล้วก็คว้าพวกเขาไว้ นี่แหละคือสิ่งที่พี่จะทำทั้งวันเลย พี่ขอเป็นเพียงคนคว้าเด็กในทุ่งข้าวไรย์ (218)

หลังจากฉากการพบกันกับน้องสาว โฮลเดนก็คิดถึงการออกเรืออันมุ่งหน้าสู่ตะวันตก แต่สุดท้ายก็เลิกล้มความตั้งใจ ทั้งป่วยเป็นวัณโรคเพราะการสูบบุหรี่จัดและการตู่หัดตุ๋นเห็ดตลอดหลายวันที่ผ่านมา เขาต้องเข้ารับการรักษา แล้วหมอก็บอกให้เขามานั่งเขียนบันทึกเล่าให้เราฟังเป็นหนังสือเล่มนี้ เป็นบันทึกที่ดูไม่มีสาระอะไรนอกจากคำสบถกันดำโลกทั้งใบ อย่างไรก็ตามให้เหตุผลอธิบาย ทั้งอุดมไปด้วยถ้อยคำสับสนหยาบคาย

ใช่ คำสับสนหยาบคายก็เป็นอีกประเด็นของหนังสือเล่มนี้

ในบทความชิ้นเดิม ชูศักดิ์สรุปข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับประเด็นนี้ไว้ว่า

เพียงชั่วข้ามคืน นวนิยายเล่มนี้ได้ก่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ถกเถียงกันอย่างรุนแรงในสังคมอเมริกันยุคสงครามเย็นและยุคกวาดจับผู้ทำตนไม่เป็นอเมริกันของลัทธิแมคคาร์ธี องค์กรอนุรักษ์นิยมหลายกลุ่มลุกขึ้นมาเรียกร้องให้สั่งแบนนวนิยายเล่มนี้ สมาคมผู้ปกครองหลายแห่งต่างเป็นเดือดเป็นร้อนเมื่อมีความพยายามจะนำหนังสือเล่มนี้มาบรรจุในหลักสูตรของโรงเรียนมัธยม โดยให้เหตุผลว่านวนิยายเรื่องนี้ใช้ถ้อยคำหยาบคาย เต็มไปด้วยคำสบถไม่ควรให้นักเรียนได้อ่าน บางกลุ่มถึงกับถือว่าหนังสือเล่มนี้เป็นสิ่งพิมพ์ลามกเลยทีเดียว (215)

แต่สุดท้าย ก็ต้องอาศัยครูบาอาจารย์ที่สอนวรรณคดีอีกนั่นแหละ ที่จะมากลับด้านการให้คุณค่าเสียใหม่ ชูศักดิ์ยกชื่อเออร์เนสต์ โจนส์ (Ernest Jones) อาจารย์ด้านวรรณคดีอังกฤษที่พูดถึงหนังสือเล่มนี้ว่า เป็นนวนิยายที่ “บันทึกทุกสิ่งของเด็กอารมณ์อ่อนไหววัย 16 นับตั้งแต่รู้สึก ‘ซิวส์สิ๊ก’” ทั้งยังบอกว่า หลายนกยกย่องว่าหนังสือเล่มนี้เป็น “ตัวแทนของทศวรรษที่ 50 และ 60” และสุดท้ายก็ถึงขั้นที่ว่า “แทบจะไม่มีนักเรียนและนักศึกษาอเมริกันในช่วงทศวรรษ 1950 และ 1960 ที่ไม่เคยอ่านนวนิยายเล่มนี้ จนกระทั่งมีการกล่าวถึงยุคนี้ว่าเป็น ‘ยุคของโฮลเดน คอลฟิลด์’ ” (216)

คุณค่ามาตรฐานประมาณนี้แหละที่ทำให้คุณครูในโรงเรียนเก่าของข้าพเจ้าต้องกล้ากลืนฝืนใจเอามาใช้สอน ทั้งที่

เต็มกลิ่นกับคุณค่าอันหาสาระมิได้ของมัน ปัญหาคือข้าพเจ้าต้องนั่งเรียนวรรณคดีเหล่านี้อยู่ในสังคมไทยๆ หน้าซ้ำยังเป็นคราวเคราะห์เมื่อห้องเรียนนั้นราวกับประดิษฐานอยู่ในเทวาลัย การวิจารณ์ตีความประเมินคุณค่าจึงยังยึดโยงกับทุกจารีตศีลธรรมตามขนบพุทธศาสนาแบบศีลห้าและพุทธศาสนาแบบพราหมณ์ๆ ที่เอาเข้าจริงข้าพเจ้าไม่มีปัญหาเกี่ยวกับตัวพิธีกรรมเท่ากับตัวสำนึกเชิงวรรณคดีที่แฝงฝังไว้ บวกกับศีลธรรมแบบจิตวิทยาดีอื่นๆ ที่ก็ไม่รู้ว่าเป็นผลมาจากคำสอนแบบศาสนาๆ ของทุกศาสนา หรือว่าเป็นความอับเฉาทางปัญญาอย่างโลกีย์วิสัยอยู่แล้วโดยทั่วไป

เนิ่นนานมาแล้ว ในจดหมายฉบับหนึ่งซึ่งข้าพเจ้าเคยเขียนเล่าระบายให้แก่มิตรรักผู้หนึ่ง ข้าพเจ้าเคยเล่าไว้อย่างมีความยับยั้งชั่งใจน้อยกว่าที่กำลังเล่าให้พวกคุณฟังในวันนี้ ข้าพเจ้าจะลองคัดบางส่วนมาอ่านให้คุณฟังดูสักที เพื่อให้คุณเห็นตัวอย่างที่ชัดเจน ในจดหมายนี้ ข้าพเจ้าเล่าไว้ตอนหนึ่งว่า

ในชั้นเรียนของอาจารย์คนหนึ่งที่เป็นอดีตศิษย์เก่า เกียรตินิยมได้ทุนฟูลไบรท์หรือทุนอะไรซักอย่างไปเรียนต่อดอกเตอร์ที่อเมริกา แกขยันเหลือเกินที่จะเขียน/พูดถึงความตายของเฮมิงเวย์ วันหนึ่ง หลังจากบรรยายตามการวิเคราะห์ของฝรั่งถึงเรื่องความดีเด่นของเฮมิงเวย์อะไรทำนองนี้แล้ว แกก็พูดถึงการที่เฮมิงเวย์ฆ่าตัวตายว่า เป็นเพราะเขา “too sensitive to live in this world” ฟังดูเผินๆ ก็เป็นคำสรุปดาษต้นธรรมดา นั้นยังพอทำเนา แต่แล้วอาจารย์ก็อธิบายโดยเปรียบเทียบว่า ก็เหมือนพระพุทธเจ้า ที่สมัยเป็นเจ้าชายก็ “too sensitive” เห็นความทุกข์ยากแล้วทนไม่ไหว ตัดสินใจทิ้งทุกอย่างไปแสวงหาสัจธรรมเพื่อการดับทุกข์ ทั้งที่จริงๆ แล้วไม่เห็นต้องทำอย่าง

นั้นเลย เป็นเจ้าชายก็มีทรัพย์สินมีอำนาจที่จะสามารถช่วยเหลือ
ผู้คนได้ การเป็นคนที “too sensitive” ไม่ว่าจะกรณีเฮมิงเวย์หรือ
พระพุทธเจ้า ทำให้เสียโอกาสและสูญเสียโดยไม่จำเป็น เราไม่ควร
จะ “too sensitive” เราควรรู้จักเดินทางสายกลาง อะไรประมาณนี้

หลังจากนั้นก็ยังคงต้องเรียน *The Catcher in the Rye*
กับอาจารย์คนนี้ โอ อันนี้เจ็บปวดที่สุด เพราะเคยอ่านนิยาย
เรื่องนี้มาก่อนแล้ว ก่อนที่จะรู้ว่ามันจะถูกนำมาใช้อ่านในชั้น
เรียน และอินกับมันมากจนอ่านซ้ำอยู่สองรอบ ... แล้วก็เช่น
เคย ... หลังจากอาจารย์ลอกการวิเคราะห์ของฝรั่งมาแล้วให้ฟัง
ว่าโฮลเดน คอลฟิลด์ เป็นสัญลักษณ์ของการขบถต่อระบบยังใ
อาจารย์ก็แถมชุดวิเคราะห์ของแกเพิ่มมาว่า อันที่จริงโฮลเดนก็
deserves ที่จะสอบตกหรืออะไรทำนองนี้อยู่แล้วเพราะไม่เรียน
หนังสือ ไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่ และพูดอะไรทำนองนี้อีกหลาย
อย่างที่สะท้อนว่าอาจารย์ไม่ได้เข้าใจหรือนึกออกเลยว่าระบบที่
อาจารย์เพิ่งพูดจบว่าโฮลเดนขบถต่อมันนั่นคืออะไร หรือถึงที่สุด
แล้ว อาจารย์อาจจะไม่ได้นึกออกด้วยซ้ำว่า การขบถคืออะไร
ทำไปทำไม

นี่ถ้าเป็นชั้นเรียนวิชาจริยศึกษาสมัยประถมหก ก็คง
ตั้งใจท่องจำคำสอนจากชุดวิเคราะห์นี้ไว้มาตอบข้อสอบไล่ปลาย
ปีแน่ๆ แต่ในตอนนั้นมันฟังไม่ได้จริงๆ ยิ่งเห็นเพื่อนๆ นั่งจดตาม
ยิกๆ ยิ่งจะบ้าตาย แล้วห่วยก็ออกอย่างนั้นจริงๆ วลีตวิภคตบวยนี้
มาโผล่ในข้อสอบจนได้ ข้อสอบบอกว่า จง “วิเคราะห์และอธิบาย”
ว่าโฮลเดน “too sensitive to exist in this world” อย่างไร ทีนี้
ก็เลยโมโหเลือดขึ้นหน้า ก็เลยเขียนตอบไปว่า คำถามแบบนี้
ตอบให้ไม่ได้ เพราะเป็นคำถามที่ชี้้นำไปแล้ว โดยที่ไม่ชัดเจน
ว่าใช้เกณฑ์อะไรมาวัดว่า “too” sensitive การตั้งประเด็นแบบนี้

เป็นการตัดสินคุณค่าอย่างฉาบฉวยเกินไป นี่ไม่ใช่ประเด็นทางจริยธรรม สิ่งที่ต้องวิเคราะห์คือภาวะที่แวดล้อมและภาวะการตัดสินใจของโฮลเดน (และจะรวมถึงอีตาเฮมิงเวย์นั้นด้วยก็ได้) ไม่ใช่หน้าที่ที่ฉันจะมาตอบว่าโฮลเดน “too sensitive” อย่างไร เพราะยังไม่รู้เลยว่าถ้าฉันจะบอกได้หรือไม่ว่าคนทั่วไปในสังคมละ sensitive กันน้อยเกินไปหรือเปล่า และถึงที่สุดการพูดแบบนี้มันก็สัมพัทธ์ด้วย

ที่นี้ปฏิบัติการที่ตามมาจากความโกรธ ก็คือความคับข้องแปลกแยก อย่างรุนแรง และตั้งคำถามใหญ่ว่าทำไมคนพวกนี้ถึงมาสอนนิชาวรรณคดีได้ การเรียนจบสูงๆ ไม่ได้การันตีเลยว่าคุณจะมีปัญญามาสอน เผอิญๆ มันอาจจะยิ่งการันตีในทางตรงข้าม ตัวอย่างคำถามที่สุดขั้วที่สุดในตอนนั้นก็คือ คนที่เรียนจบเกียรตินิยม ได้ทุนฟูลไบรท์ จะมาเข้าใจความคิดความรู้สึกของคนอย่างโฮลเดน คอลฟิลด์ ได้อย่างไร คือตอนนั้นตัวเองก็มีบรรทัดฐานที่ค่อนข้างแข็งตัวอยู่ว่า

เมื่อไม่เคย “รู้สึก” เช่นนั้น ย่อมไม่สามารถ “คิด” ได้ เช่นนั้น และย่อมไม่สามารถ “เข้าใจ” ได้เช่นนั้นด้วย

ก็เลยพาลผิดพลาดไปหมดว่าบรรดาครูบาอาจารย์ทั้งหลายเหล่านี้ (ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแบบนั้นทั้งสิ้น วิชาบทกวีก็เหมือนกัน วรรณคดีฝรั่งเศสก็ด้วย วิชาปรัชญาในวรรณคดีนี่ยิ่งรันทด ถ้าเล่าก็จะยังมีตัวอย่างที่น่าร้องไห้อีกเยอะ) คนพวกนี้จะมีสิทธิ์อะไรมาสอนในสิ่งที่ตัวเองไม่รู้จัก แล้วทำไมฉันจะต้องมาเสียเวลานั่งฟังสิ่งไร้สาระเช่นนี้ให้ยิ่งอึดอัดคับข้องเข้าไปอีก ถ้าจะสอนกันได้แค่นี้ ก็ไม่ต้องเรียนหรอก อ่านเองก็ได้ เพราะถึงจะไม่ได้ทำให้

ตัวเองฉลาดขึ้นมาเองได้ แต่อย่างน้อยการได้ตีมดากับมันไปอย่างโง่ๆ ก็ดีกว่าการต้องมานั่งแปลกแยกอยู่ในห้องเรียนกับคนที่โง่ได้อย่างอวดฉลาดขนาดนี้

ประสบการณ์แบบนี้ทำให้รู้สึกว่าการเรียนการสอนวรรณคดีนั้นเป็นไปได้จริงหรือ เมื่อคำนึงถึงเงื่อนไขแบบที่เป็นอยู่ ตอนนั้นฟันธงได้เลยละว่า การเรียนวรรณคดีที่นี้เป็นแค่การใช้วรรณคดีเป็นเครื่องมือในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษเท่านั้นเท่านั้นจริงๆ แต่ที่ตกลงย้ายเข้าไปอีกก็คือว่า ถ้าอุตสาหกรรมจะเรียนอังกฤษจากวรรณคดีขนาดนี้ ภาษาอังกฤษแถวนี้ก็ได้ดีไปกว่าสมัยมัธยมเลย ก็หัวสมองมันแคบและเชื่องขนาดนั้น ภาษามันก็สะท้อนความเล็กจ้อยจืดชืดที่อ่ะลือพอกัน ภาษาแบบกึ่งดิบกึ่งดีประเภทที่เขียนออกมาได้ว่า “*too sensitive to exist in this world!*”

นั่นละ ตำนานที่ข้าพเจ้ามักจะเล่ากับคนที่พอจะสนิทใจกัน และโดยเฉพาะถ้าคนคนนั้นเป็นนักเรียนวรรณคดี

แต่ตำนานที่สองที่ข้าพเจ้าไม่ค่อยจะเคยกล้าเล่ากับใคร คือตำนานเมื่อครั้งที่ข้าพเจ้าได้อ่านบทความที่ว่าด้วย *The Catcher in the Rye* ชั้นนี้ของซุสค์ดีเป็นครั้งแรก

ตอนนั้นข้าพเจ้ายังเป็นเด็กเก็บกตหดหู่อยู่ที่โรงเรียนเก่า แล้ววันหนึ่งเมื่อเดินเข้าร้านหนังสือร้านหนึ่งตรงท่าพระจันทร์ ข้าพเจ้าก็ยืหนึ่งอ่านบทความนี้จนจบอยู่ในร้าน ในบทความหลังจากซุสค์ดีเล่าเรื่องย่อจบ เขาก็ใส่มุมมองของตัวเองลงไปเป็นมุมมองที่เห็นอกเห็นใจตัวละครอย่างโรแมนติกผิดวิสัยที่เราจะคาดหมายจากนักวิจารณ์ปากจัดผู้นี้ ซุสค์ดีบอกว่า

เรื่องของโฮลเดนจากปากคำของเขาเองเป็นเรื่องราวของ ความสับสนทางจิตใจของเด็กวัยรุ่น ซึ่งแม่ดูเหมือนเป็นคน ที่ขบถต่อสังคม ก่นด่าความตลปตะแสงต่างๆ นานาของผู้ใหญ่ แต่ขณะเดียวกัน ลึกลับ แล้วโฮลเดนก็มีไชนักต่อต้าน สังคมอย่างที่เขาส่งออกมาแต่อย่างใด สิ่งที่เขาแสวงหา คือความจริงใจและความรักที่มนุษย์พึงให้แก่กัน เหมือนที่ เขาพยายามให้กับคนรอบข้างแต่มักถูกตีความไปอย่างผิดๆ เพราะคนเหล่านั้นต่างคุ่นกับการเสแสร้งจนไม่คิดว่าจะยังมี คนอย่างโฮลเดนที่ไม่ยอมใส่หน้ากาก (220)

แต่ความเห็นอกเห็นใจของชูศักดิ์ ก็ยังไวลายด้วยการ ดักทางความคิดตัวละครว่า

หากถือว่าโฮลเดนวิ่งหนีจากสังคมโดยการหนีออกจาก โรงเรียน แต่ก็เป็นกาหนีเพื่อไปสู่สังคมที่อบอุ่นกว่า คือ การกลับไปสู่สังคมครอบครัว โฮลเดนไม่ใช่ฮัค ฟินน์ ของ มาร์ค ทเวน ในศตวรรษที่ 19 ที่หนีจากสังคม “ศิวิไลซ์” และ มุ่งหน้าสู่ดินแดนใหม่ที่คนยังไม่ถึง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในศตวรรษที่ 20 ดินแดนใหม่ไม่มีเหลือให้โฮลเดนได้อาศัย อีกแล้ว และถึงอย่างไรก็ตามที่ โฮลเดนไม่อาจวิ่งหนีจาก ตัวเองได้ไม่ว่าเขาจะไปอยู่ที่ไหน เขาไม่สามารถวิ่งหนีความ เป็นผู้ใหญ่ในตัวเขา ปัญหาอยู่ที่ว่าเขาจะอยู่กับตัวเขาเอง อย่างไรมากกว่า ในบทสุดท้ายของนวนิยาย โฮลเดนเลี้ยง ที่จะตอบคำถามว่า เมื่อออกจากที่นี่แล้ว เขาจะปรับตัว หรือไม่ โดยบอกเพียงแต่ว่า เขาไม่สามารถจะบอกได้ว่าเขา จะทำอะไร จนกว่าเมื่อเขาได้ทำมันไปแล้ว (220)